

Tasviriy san'at darslarida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanishning metodik ahamiyati

Raxmonova Mahliyo Zoir qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at ta'limida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanishning metodik jihatlari tahlil qilinadi. O'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy madaniyatga qiziqishni oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan integratsiyalash usullari taqdim etiladi.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, milliy ornament, ranglar, pedagogik metod, ijodiy kompetensiya, madaniy qadriyat
Tasviriy san'at ta'limi o'quvchilarda estetik va ijodiy rivojlanishni ta'minlovchi asosiy vositalardan biridir. Shu jarayonda milliy ornamentlar va ranglar darslarni boyitish, o'quvchilarda vizual tafakkur va kompozitsiya tushunchalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Milliy ornamentlar o'quvchilarga o'z xalqining tarixiy va madaniy qadriyatlarini anglash imkonini beradi, ranglar esa estetik did va rang uyg'unligini idrok etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Hozirgi kunda pedagoglar innovatsion pedagogik yondashuvlar, jumladan interaktiv metodlar va zamonaviy texnologiyalar yordamida milliy ornament va ranglardan foydalanishni dars jarayoniga samarali integratsiyalashga harakat qilmoqdalar. Bu nafaqat darslarni qiziqarli qiladi, balki o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi, mustaqil fikrlashga rag'batlantiradi va ularni innovatsion yechimlar yaratishga o'rgatadi. Shu sababli, tasviriy san'at darslarida milliy ornament va ranglardan foydalanish pedagogik jihatdan dolzarb va muhim hisoblanadi.

Tasviriy san'at darslarida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanish o'quv jarayonini boyitish va o'quvchilarda ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishning muhim vositasi hisoblanadi. Milliy ornamentlar va ranglar nafaqat estetik didni rivojlantiradi, balki o'quvchilarga o'z milliy madaniyati va tarixiy merosini chuqurroq anglash imkonini beradi. Shu bilan birga, ularni zamonaviy san'at va texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish darslarni interaktiv, qiziqarli va ijodiy jihatdan boy qiladi.

Milliy ornamentlar va ranglar o'quvchilarda vizual tafakkur va kompozitsiya tushunchalarini rivojlantiradi. Masalan, milliy naqshlar va bezaklar orqali o'quvchilar shakllar, chiziqlar va geometrik nisbatlarni idrok etishni o'rganadi. Shu bilan birga, rang uyg'unligi va kontrastni tahlil qilish orqali estetik qarash va ijodiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanadi. Milliy ornamentlar o'quvchilarga shaxsiy ijodiy ishlarida

mustaqil eksperimentlar olib borish imkoniyatini beradi va ularni innovatsion yechimlar yaratishga rag'batlantiradi.

O'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda milliy ornamentlar va ranglar asosida ijodiy loyihalardan foydalanish muhimdir. Masalan, o'quvchilarga milliy naqshlar yoki bezaklar asosida shaxsiy kompozitsiyalar yaratish topshirilishi mumkin. Bu jarayonda ular rang uyg'unligi, shakl va kompozitsiya bilan tajriba olib boradi, ijodiy fikrlash va mantiqiy yechimlarni topish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar milliy ornamentlarni zamonaviy san'at uslublari bilan uyg'unlashtirish orqali innovatsion yechimlar yaratadi, yangi dizayn elementlarini o'z ijodiy ishlariga kiritadi.

Milliy ornamentlar va ranglardan foydalanish pedagogik jihatdan bir nechta samarali usullar orqali amalga oshiriladi. Birinchi usul – vizual materiallardan foydalanish. O'quvchilarga milliy naqshlar va ranglarni rasmlar, fotosuratlar yoki real ob'ektlar orqali ko'rsatish darslarni qiziqarli qiladi va o'quvchilar diqqatini jamlashga rag'batlantiradi. Ikkinchi usul – ijodiy loyihalar. O'quvchilarga milliy ornamentlar asosida shaxsiy ishlar yaratish topshirig'i beriladi. Bu jarayonda ular rang va shakllar bilan eksperimentlar olib boradi va shaxsiy ijodiy yondashuvini rivojlantiradi. Uchinchi usul – taqqoslash va tahlil. Milliy ornamentlar va ranglarni zamonaviy san'at bilan solishtirish orqali o'quvchilar estetik qarash va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. To'rtinchi usul – interaktiv mashg'ulotlar. Muzeylar, san'at galereyalari yoki onlayn resurslar orqali milliy san'at namunalarini yaqindan o'rganish o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb qiladi va ularning qiziqishini oshiradi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanish samaradorligi yanada oshiriladi. Masalan, flipped classroom (aylanma sinf) usulida o'quvchilarga milliy ornamentlar va ranglarni oldindan o'rganish imkoniyati beriladi, darsda esa tahlil va ijodiy ishlarda qo'llash amalga oshiriladi. Bu yondashuv o'quvchilarda mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi va darslarni interaktiv qiladi. Multimediali resurslar, video va 3D modellardan foydalanish orqali o'quvchilar milliy ornamentlar va ranglarni vizual tarzda o'rganish imkoniga ega bo'ladi.

Pedagoglar o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda differensial yondashuvni qo'llashlari muhimdir. Ba'zi o'quvchilar naqsh chizish yoki rang uyg'unligini tadqiq qilishga, boshqalari esa kompozitsiya va dizayn bilan eksperimentlar qilishga e'tibor qaratadi. Shu tarzda darslar har bir o'quvchining ijodiy salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Differensial yondashuv o'quvchilarning qiziqishlari va individual iqtidorini hisobga olib samarali darslarni tashkil etishga yordam beradi.

Umuman olganda, tasviriy san'at darslarida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanish o'quvchilarning estetik, ijodiy va madaniy rivojlanishini ta'minlaydi. Milliy ornament va ranglarni samarali integratsiyalash darslarni interaktiv, qiziqarli va

ijodiy jihatdan boy qiladi. Shu sababli, pedagoglar darslarda milliy ornamentlar va ranglarni tizimli ravishda qo'llashni ustuvor vazifa sifatida belgilashlari lozim.

Tasviriy san'at darslarida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanish o'quvchilarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy fikrlashni shakllantirish va milliy madaniyatni chuqurroq anglash imkonini beradi. Milliy ornament va ranglar orqali o'quvchilar vizual tafakkur, rang uyg'unligi va kompozitsiya tushunchalarini rivojlantiradi, shaxsiy ijodiy ishlarida mustaqil eksperimentlar olib boradi. Pedagogik yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalar yordamida milliy ornamentlar va ranglarni integratsiyalash darslarni interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Shu sababli, tasviriy san'at ta'limida milliy ornamentlar va ranglardan foydalanish pedagogik innovatsiya sifatida qaralishi lozim va bu yondashuvni tizimli ravishda rivojlantirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. (2017). Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности. *Педагогическое образование и наука*, (2), 109-110.
2. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, (1), 131-134.
3. Shovdirov, S. (2024). Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region. *E3S Web of Conferences*, 587, 02016.
4. Shavdirov, S. (2025). Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
5. Шавдилов, С. А. (2017). Ўқувчиларда тасвирий саводхонликга оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари. *Современное образование (Узбекистан)*, (6), 15-21.
6. Shovdirov, S. A. (2024). Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari. *Inter education & global study*, (1), 8-14.
7. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. (2023). Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and innovation*, 2(B10), 192-198.
8. Шавдилов, С. А. (2018). Изобразительному и прикладному искусству. *International Scientific Review of the Problems and Prospects of Modern Science and Education*, 84-85.
9. Shovdirov, S. (2023). Tasviriy savodxonlikka oid o'quv kompetensiyalarni shakllantirishda o'quvchilarni mantiqiy va abstrakt fikrlashga o'rgatish. *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12), 193-196.

10. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60-66.